

MEDIARECHT

AAK20209074

Dr. J.M. Breemen (NIOD) en Dr. V.E. Breemen (Universiteit Utrecht)**Regelgeving en beleid**

Op 15 november 2019 heeft de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media de Mediabegroting 2020 gepubliceerd (*Kamerstukken II* 2019/20, 35300 VIII, nr. 106). Tegen de achtergrond van grote uitdagingen voor de mediasector en de journalistiek – waaronder de snelle toename in media-aanbod, dat bovendien steeds meer wordt beheerst door grote internationale spelers, en de trend naar ‘steeds meer online’ kijk-, luister- en leesgedrag – behandelt de Mediabegroting de volgende onderwerpen. Ten eerste wordt uiteengezet hoe de visiebrief over de toekomst van het publieke omroepbestel zal worden uitgewerkt. Daarna richt de Mediabegroting zich respectievelijk op de landelijke-, regionale- en lokale publieke omroep. Het ‘financiële hart’ van de Mediabegroting gaat vervolgens in op het financieel kader en de verdeling van de budgetten. Afgesloten wordt met ‘enkele brede ontwikkelingen binnen het mediabeleid’.

Op 6 november 2019 nam Thomas Schneider, de voorzitter van het Steering Committee on Media and Information Society (CDMSI) van de Raad van Europa deel aan het Lab van het World Forum for Democracy met als thema ‘Building Resilience to Disinformation’. In dit kader wordt in het nieuwsbericht het werk van één van de sub-comités van het CDMSI genoemd, namelijk het Committee of experts on quality journalism in the digital age (MSI-JOQ), dat onder andere aan een *draft recommendation* werkt met betrekking tot het promoten van een gunstig klimaat voor kwaliteitsjournalistiek in het digitale tijdperk (zie de website van de Raad van Europa, www.coe.int/en/web/freedom-expression/news-media, voor het nieuwsbericht). De zevende *draft* van de *recommendation* dateert van 26 september jl., en kan gevonden worden op de website van het MSI-JOQ (www.coe.int/en/web/freedom-expression/msi-jog). De preambule van de *draft recommendation* noemt een aantal grote principes, waaronder dat mediavrijheid een hoeksteen van de democratische samenleving is en dat kwaliteitsjournalistiek de functie van publieke waakhond vervult, alsook voor bewustzijn en verlichting onder het publiek zorgt. In het bijzonder benadrukt de preambule dat de digitale transformatie in het kader van journalistiek zowel met mogelijkheden als uitdagingen gepaard gaat. Een grote uitdaging is de concurrentie om de aandacht van het publiek die kwaliteitsjournalistiek ondervindt van andere vormen van content die niet onderworpen zijn aan dezelfde juridische regelgeving of ethische standaarden. Ook de grote rol van online platformen in het verspreiden en promoten van nieuws en media-content wordt aangehaald, waarbij de noodzaak voor nauwkeurig onderzoek naar hun rol en

bijbehorende verantwoordelijkheden wordt benadrukt. Tot slot onderstreept de preambule het belang van een media- en informatiewijs publiek, dat goed geïnformeerde beslissingen kan nemen qua mediagebruik en zich kritisch kan verhouden tot media-inhoud.

Zo aan het begin van 2020 kan ook de balans worden opgemaakt wat betreft de meldingen op het ‘Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists’ van de Raad van Europa. Het totaal aantal alerts van 2019 komt uit op 142, in 25 landen. Van deze 142 meldingen zijn er 59 gevallen die zijn opgelost of waarin een lidstaat heeft gereageerd. Twee journalisten zijn vermoord. Ook houdt het platform cijfers bij rond detentie en strafeloosheid sinds de oprichting in 2015: er verblijven 106 journalisten in detentie en er zijn 22 zaken van strafeloosheid in het geval van moord (zie www.coe.int/en/web/media-freedom).

Tot slot twee nieuwsberichten van eind 2019 van de European Audiovisual Observatory (hierna: Observatory). Op 28 november 2019 maakte de Observatory haar rapport van 2019 bekend omtrent film- en televisiecontent in catalogi van *Subscription video-on-demand* (SVOD) content en *Transactional video-on-demand* (TVOD) content. Het nieuwsbericht noemt een aantal kernbevindingen: er zijn meer individuele filmtitels beschikbaar via video-on-demand dan televisiecontent, tenzij losse tv-afleveringen worden geteld; er is iets meer Europese content beschikbaar via TVOD dan via SVOD; de meeste EU-content in VOD-catalogi is niet-nationale content; het Verenigd Koninkrijk is met afstand het grootste exportland als het gaat om Europese content via VOD (zie: www.obs.coe.int/en/web/observatoire/home). Het tweede nieuwsbericht, van 3 december 2019, betreft een enigszins gerelateerd onderwerp: de data in LUMIERE VOD, een *online directory* van Europese films die beschikbaar zijn in Europa dat functioneert als een transparantie-tool, is verdubbeld. Via deze *directory* kunnen filmprofessionals, -publiek en -autoriteiten informatie vinden over Europese films en hun beschikbaarheid via VOD. De informatie is afkomstig uit 305 verschillende VOD-catalogi, die beschikbaar zijn in 32 landen. In totaal zijn nu 37.000 Europese films onderdeel van de *directory*. Belangrijke spelers die hebben bijgedragen aan dialoog en totstandkoming zijn onder andere Amazon Prime Video en Netflix. Per 2020 zal de data elk kwartaal geüpdatet worden. Volgens het bericht hopen de Europese Commissie en de Observatory dat de data en informatie in de *directory* zullen bijdragen aan een stimulans voor samenwerking tussen stakeholders, die zich inzetten voor het vergroten en versterken van de aanwezigheid, zichtbaarheid en verspreiding van Europese films over grenzen heen (zie www.obs.coe.int/en/web/observatoire/home).

Rechtspraak

Op 17 december 2019 heeft het gerechtshof Arnhem uitspraak gedaan in het hoger beroep van het kort geding rond de vraag of de naam van een hoogleraar van de

Universiteit van Amsterdam genoemd mag worden in een krantenartikel in *NRC* over #metoo (ECLI:NL:GHARL:2019:10757). De Amsterdamse kortgedingrechter beantwoordde deze vraag in mei ontkennend en verbood *NRC* aldus om de naam (en foto) op te nemen in een artikel over seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik (zie *KwartaalSignaal* 152, p. 8934). Het hof vernietigt dit vonnis en laat de vrijheid van meningsuiting van *NRC* prevaleren boven het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de hoogleraar (respectievelijk art. 10 en 8 EVRM). Het hof stelt daartoe allereerst dat het artikel een bijdrage levert aan het zeer actuele #metoo-debat. Daarbij is de hoogleraar volgens het hof een publiek figuur waardoor de pers kritischer over hem mag zijn. Het hof weegt verder mee dat het artikel voldoende steun vindt in de feiten en is van mening dat *NRC* een grondig en behoorlijk onderzoek heeft verricht voor het artikel door 35 bronnen te horen en vertrouwelijke documenten in te zien. Het artikel, dat voldoet aan de binnen de journalistiek geldende ethische regels en gedragscodes, betreft voorts een ernstige misstand die de hoogleraar in professionele hoedanigheid heeft begaan, wat voor het hof nog een omstandigheid is om de belangenafweging te beslissen in het voordeel van de vrijheid van meningsuiting.

Ten slotte wordt gewezen op de recente uitspraak in de *Tom Kabinet*-zaak, die zich bevindt op de grens tussen mediarecht en auteursrecht. Op 19 december 2019 heeft het Hof van Justitie van de EU zich uitgelaten over

de verkoop van tweedehands e-books via een website (C-263/18, ECLI:EU:C:2019:1111, *Nederlands Uitgeversverbond en Groep Algemene Uitgevers t. Tom Kabinet Internet BV e.a.*). Wanneer deze content voor onbepaalde tijd te gebruiken is en aan het publiek geleverd wordt via een downloadlink, vormt dit volgens het hof, kort gezegd, een mededeling aan het publiek waarvoor de toestemming van de auteur nodig is op grond van Richtlijn 2001/29/EG inzake het auteursrecht.

Literatuur

- M. de Cock Buning & E.H. Hoogenraad, 'SRC's #AD influencer-campagne: mooi – maar kan het nóg wat vlotter met de vlogger?', *IER* 2019/23;
- M. de Cock Buning, 'Social Media Influencers; liever door de hond of door de kat gebeten? Een analyse van de nieuwe Europese regelgeving voor influencer-marketing', *IER* 2019/24;
- F.J. Cabrera Blázquez e.a., *Release windows in Europe: a matter of time* (IRIS Plus, 2019-2), Straatsburg: European Audiovisual Observatory 2019;
- R. Craufurd Smith, 'Fake news, French law and democratic legitimacy: lessons for the United Kingdom?', *Journal of Media Law* (11) 2019, afl. 1, p. 52-81;
- S. Dijkstra, 'De vrijheid van meningsuiting van de kritische rechter. Het spanningsveld tussen vrijheid en terughoudendheid', *NJB* 2019/38. ◀